

MOGUĆNOSTI ZA KORIŠĆENJE DRVNE BIOMASE ZA SAGOREVANJE I GASIFIKACIJU U REGIONU BAJINE BAŠTE

**Aleksandar DEDIĆ¹, Milan MILENKOVIĆ², Jelena JANEVSKI³, Duško
SALEMOVIĆ⁴,**

**¹Univerzitet u Beogradu, Šumarski fakultet, Kneza Višeslava 1, Beograd,
e-mail: aleksandar.dedic@sfb.bg.ac.rs**

**²Geografski Institut “Jovan Cvijić”, Srpske akademije nauka i umetnosti,
Djуре Jakšićа 9, Beograd, e-mail: m.milenkovic@gi.sanu.ac.rs**

**³Univerzitet u Nišu, Mašinski fakultet, Aleksandra Medvedeva 14, Niš, e-
mail: djoje@masfak.ni.ac.rs**

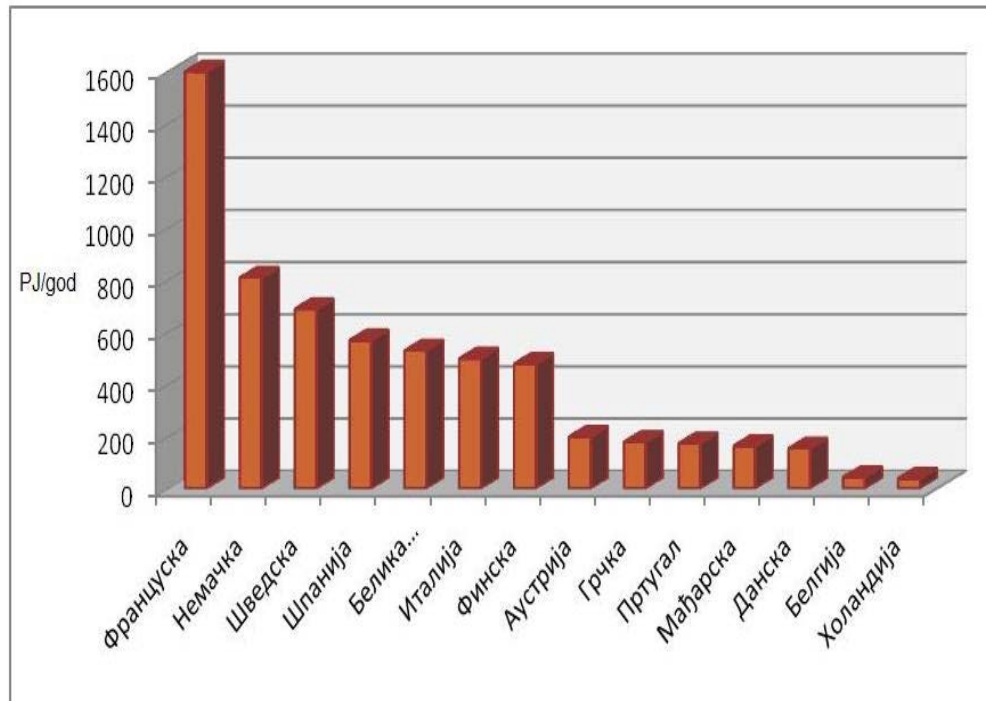
**⁴Visoka tehnička škola strukovnih studija, Đorđa Stratimirovića 23,
Zrenjanin, e-mail: duskosalemovic@gmail.com,**

- Energetska sadržaj koncentrisan biomasi biljnog i životinjskog porekla iznosi oko 30 000EJ (1EJ = 10^{18} J).
- Samo deo ovog potencijala može se koristiti za dobijanje energije. To je takozvani tehnički potencijal, i iznosi svega 150EJ, tj. 0,5%.
- Razvijene zemlje Evropske unije, kao što su: Francuska, Nemačka, Švedska imaju veliki potencijal biomase i njeno veliko i adekvatno korišćenje u isto vreme.
- Može se reći da je biomasa izvanredan izvor obnovljive energije od velikog strateškog državnog interesa

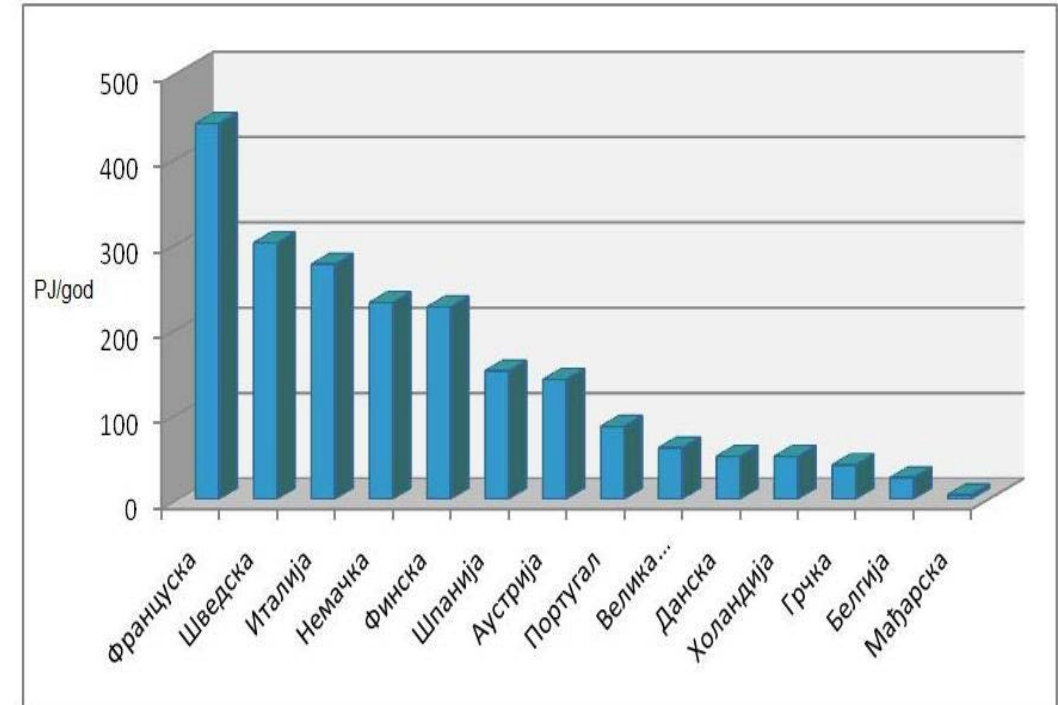
Biomasa u razvijenim zemljama Evropske Unije

Tehnički potencijali biomase

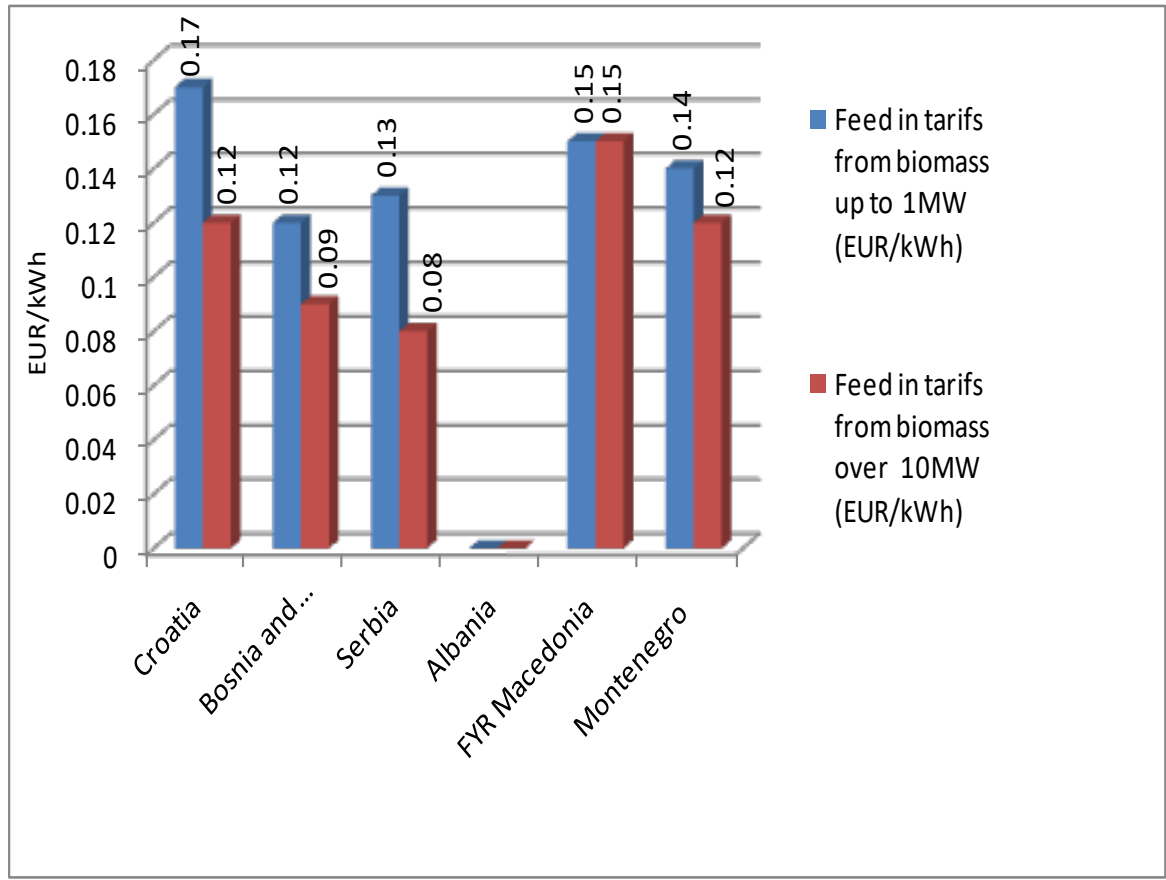
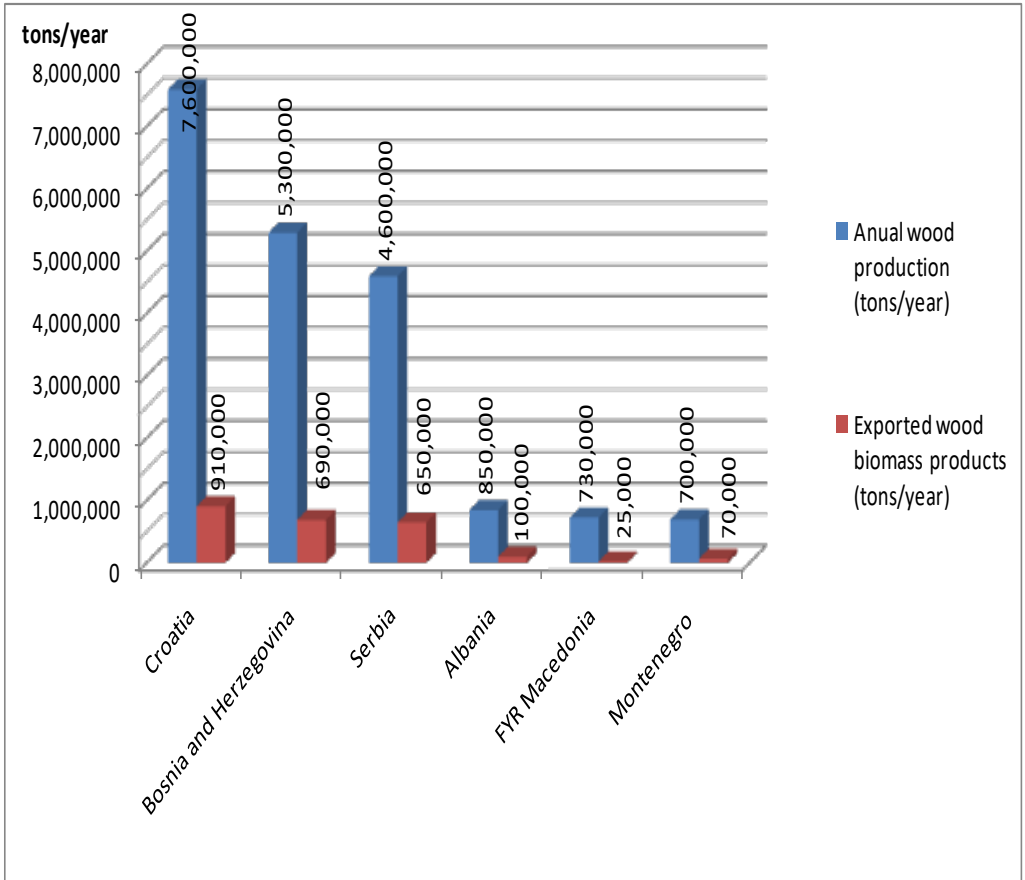

Korišćenje biomase

Proizvodnja drvne biomase u Srbiji i jugoistočnom Balkanu

"Fid-in" tarife (poredjenje)

- Prema podacima Saveznog zavoda za statistiku, ukupan obim seče za tehničko drvo u regionu Zapadne Srbije (uključujući Nacionalni park Tara) iznosi 273.526 m³ 2017. godine. Procenjena količina drvnog otpatka koji bi se mogao iskoristiti iz ove biomase je oko 67 013 t.

- Demo CHP postrojenje koje je razvijeno na projektu “Razvoj i izgradnja demonstracionog postrojenja za kombinovanu proizvodnju toplotne i električne energije sa gasifikacijom biomase“ je električne snage do 200 kWel, kapaciteta gasifikacije do 150kg/h. Za kontinuirani rad ovakvog CHP postrojenja, 365 dana u godini i 24 sata dnevno (uslov za minimalne manipulativne troškove), potrebno je godišnje obezbediti oko 1665t otpada.

- Prema datoj proceni količine drvnog otpada koja bi se mogla koristiti u regionu zapadne Srbije (uz minimalizovane troškove transporta) 40 takvih CHP postrojenja bi imalo adekvatnu logističku podršku i moglo nesmetano da proizvodi toplotnu i električnu energiju.

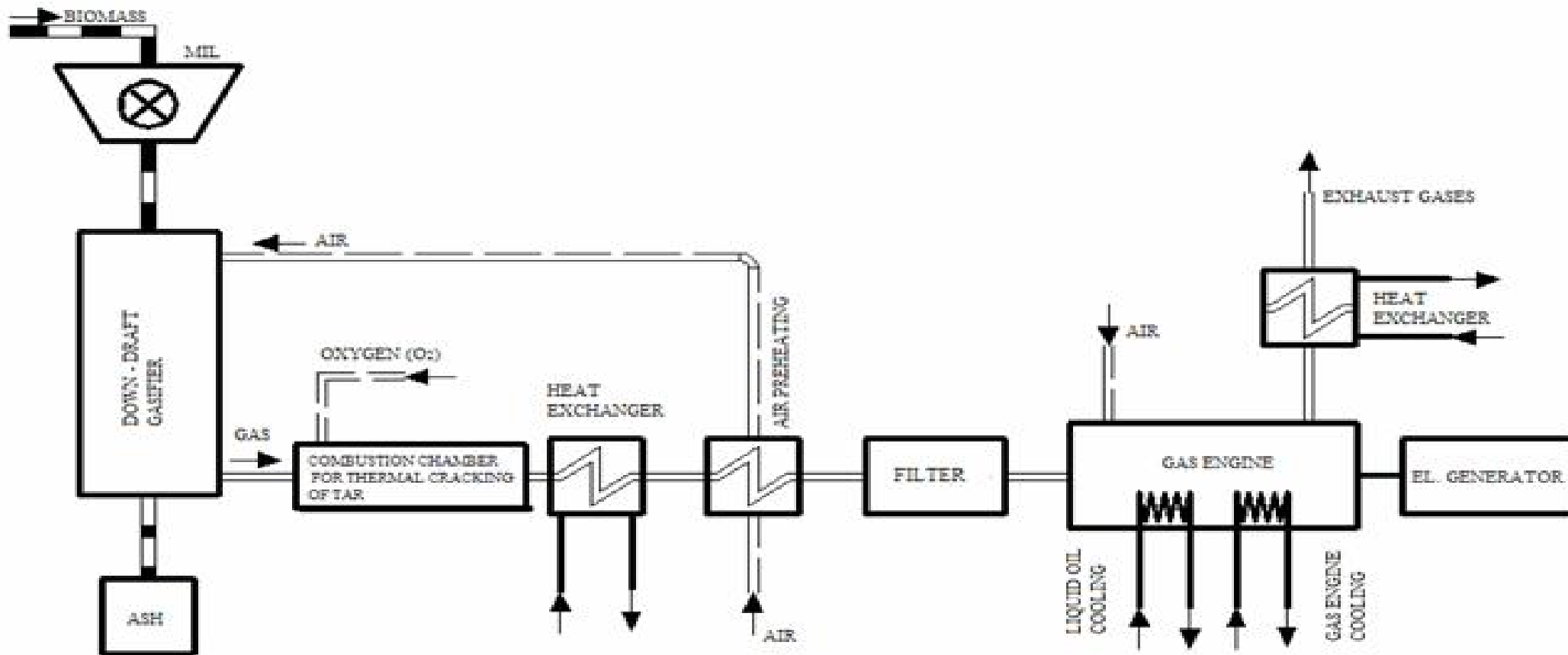
Neki objektivni i subjektivni problemi koji ograničavaju korišćenje biomase u Srbiji bili bi sledeći:

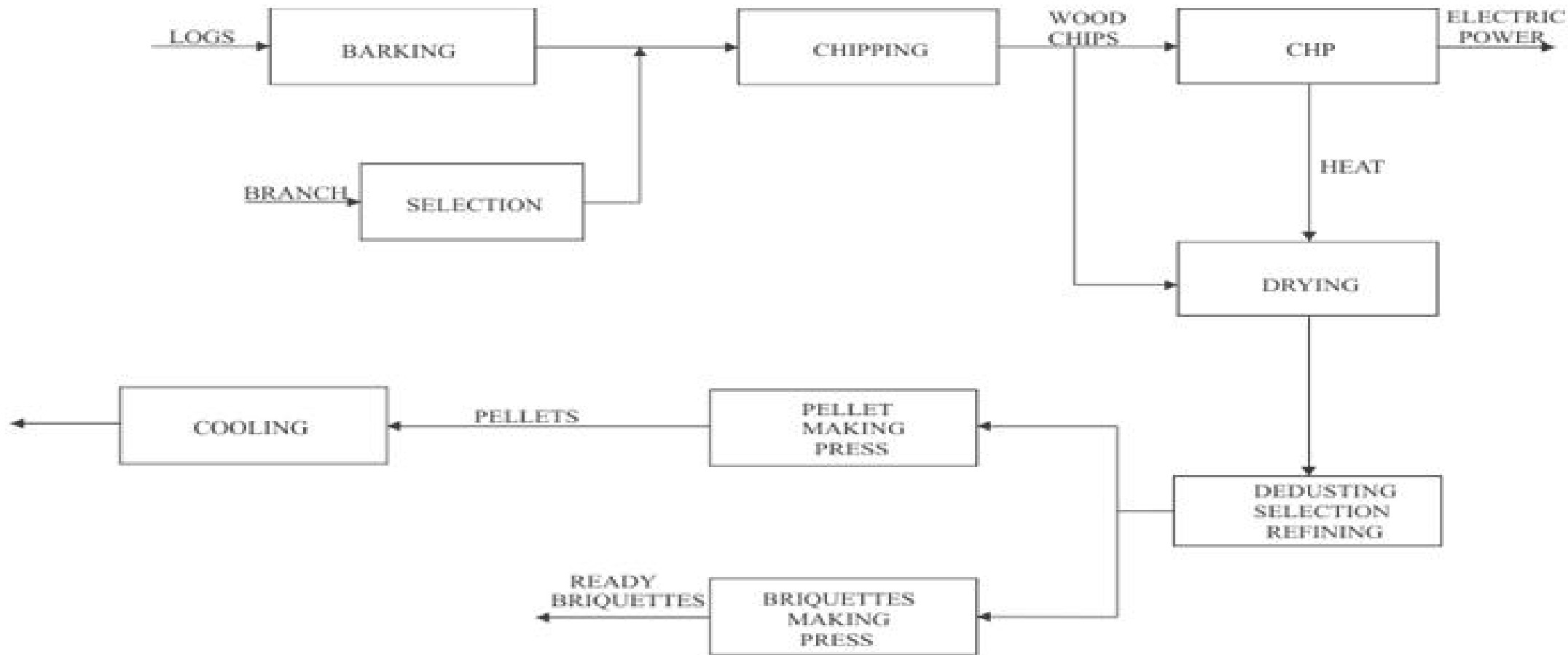
- Mašine za šumsku seču i iveranje veoma stare – skupa nabavka novih
- Dugoročni ugovori oko snabdevanja biomasom i dalje predstavljaju problem
- Iako postoji dovoljno biomase, dobijanje samo toplotne energije iz nje je neadekvatno i neefikasno (u drvnoj industriji prisutni uglavnom zastareli toplovodni kotlovi sa ručnim načinom loženja). Kotlovi domaćih proizvođača pristupačni sa cenom, ali sa ograničenim kapacitetom
 - Profitabilnost sa postojećim "fid-in" tarifama za CHP veće snage (5 MW - 16MW) mala,
 - Nove fid in tarife još nisu usvojene – promena u još uvek važećoj uredbi izvršena za biogas i vetar, ne za biomasu
 - Za sada, ograničene mogućnosti za primenu CHP postrojenja i pored nekoliko zainteresovanih investitora
 - Polovne peletirke i briketirke instalisane u većini slučajeva (uglavnom uvozne)

Glavna tehnološka rešenja za dobijanje energije iz biomase

Procesi konverzije	Tehnološka rešenja	Finalni proizvodi
Termohemijski procesi	Sagorevanje	Tehnološka para
		Toplota
		Električna energija
	Gasifikacija	Tehnološka para
		Toplota
		Električna energija
		Gas
	Pirroliza	Koksnii ostatak
		Tar
Gas		

Šema rada CHP postrojenja

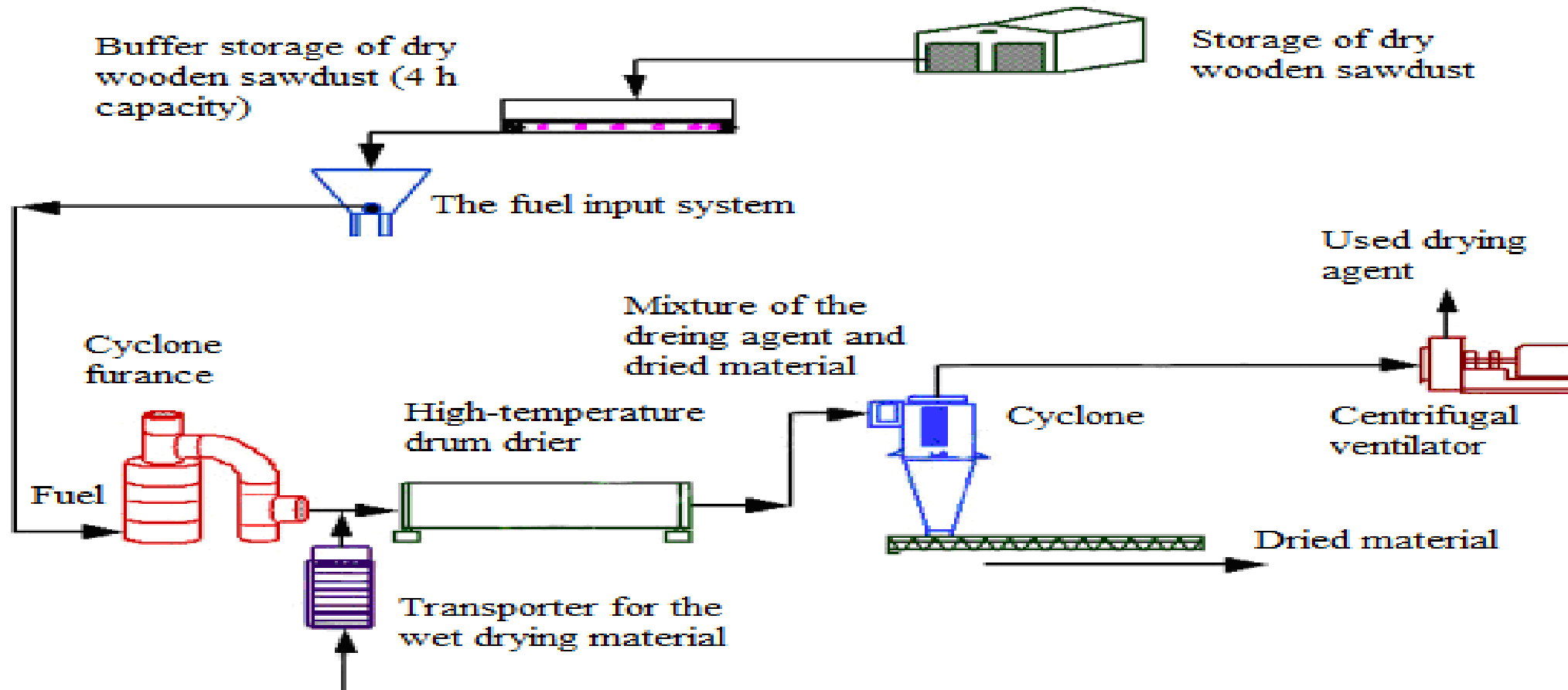

Korišćenje toplote iz CHP postrojenja za dobijanje briketa i peleta

Hidraulična mašina za dobijanje briketa

Osnovni koncept visokotemperaturne sušare za drveni otpad

Smernice za efikasnije korišćenje biomase:

1. Razvoj energetske zasada kratke ophodnje (vrba, topola, breza i bagrem ili i Miscanthus -giganteus),
2. Koristiti savremene mašine, opremu i tehnologije,
3. Napravite rigorozne i pouzdane ugovore između proizvođača (Srbijašume, Vojvodinašume, privatni posednici i pilane) i najvećih potrošača biomase u energetske svrhe (toplane i termoelektrane),
4. Za mala preduzeća koja proizvode drveni ostatak i individualna domaćinstva van gradskih područja razviti proizvodnju drvenih peleta i briketa i osigurati njen plasman na tržištu za ostale korisnike,
5. U industrijskim zonama CHP postrojenja i energane zasnovane na korišćenju kombinovane drvne i poljoprivredne biomase. Na taj način, emisija sumpor-dioksida je smanjena skoro na nulu, dok je emisija pepela u poređenju sa grejanjem na ugalj smanjuje desetak puta. Takodje, smanjena je i emisija ugljen-dioksida u atmosferu.

HVALA NA PAŽNJI !

Prof. dr Aleksandar DEDIĆ,

Univerzitet u Beogradu,

Šumarski fakultet,

Kneza Višeslava 1, Beograd,

Tel. 064-1648854

e-mail: aleksandar.dedic@sfb.bg.ac.rs